

заходів, оптимального розподілу та ефективного використання наявної штатної чисельності поліції для виконання покладених на неї завдань та функцій.

А також організація роботи зі зміцнення дисципліни та законності в діяльності поліцейських, забезпечення прав і свобод громадян, проведення службових розслідувань, повної та об'єктивної перевірки обставин надзвичайних подій, здійснення яких належить до компетенції Департаменту, організація профілактичної роботи і надання методичної допомоги органам поліції із зазначених питань.

Забезпечення участі національного персоналу з числа працівників Національної поліції в міжнародних операціях з підтримки миру та безпеки, оперативне управління та контроль за його діяльністю, організація взаємодії з міжнародними організаціями з питань миротворчої діяльності.

Аналіз зазначених завдань Департаменту дозволяє виділити такі напрямки кадрової роботи – підбір, розстановка кадрів, навчання, стажування, підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, міжнародне навчання та досвід, соціальний захист.

Окрім встановлених законом вимог до поліцейського, дуже важливо щоб він володів і особистісними якостями, такими як емоційна стійкість, що забезпечує уміння працювати в реальних екстремальних життєвих ситуаціях. Тому формування свідомого високопрофесійного працівника поліції повинно починатися на найбільш ранніх етапах його навчання і підготовки, починаючи з університетських лекційних занять, формувати в ньому не просто правознавця чи законознавця, а особистість, яка все своє життя готова присвятити службі українському народу, охороні прав і свобод людини і громадянина.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки: по-перше, кадри – є основою в діяльності будь-якого органу, в тому числі й Національної поліції, особливо їх інтелектуальні, професійні, моральні показники; по-друге, кадрова робота, що полягає у доборі, підготовці, перепідготовці, підвищенні кваліфікації працівників поліції це складний, безперервний процес, який потребує постійного розвитку; по-третє, існує пряма залежність між ефективністю діяльності органів Національної поліції та їх якісним і кількісним складом працівників; по-четверте, формування поліції нового зразка, потребує нових управлінських підходів і методів у формуванні її кадрової політики і в її реалізації; по-п'яте, соціальний захист поліцейських та їх сімей дуже впливає на популярність самої професії поліцейського; по-шосте, висока ефективність діяльності поліції впливає на рівень довіри громадян як до інституту, що дійсно здатний здійснювати охорону прав та свобод людини.

Література:

1. Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України: Концепція, Указ Президента Про Рішення Ради безпеки і оборони України від 14.03.2016 № 92/2016.
2. Про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції: Положення затверджене Міністерством внутрішніх справ України від 16.02.2016 р., № 105.
3. Про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції: Положення затверджене Міністерством внутрішніх справ України від 24.12.2015 р. № 1625.
4. Про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Положення затверджене Міністерством внутрішніх справ України від 26.01.2016 р. № 50.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII., Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015., № 40-41., ст.379.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2016., № 4., ст.43.

УДК 342.7

СОЦІАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВИ ЯК ПРОБЛЕМА ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОСТІ: ДЕЯКІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ

Лошихін О., д-р юрид. наук, проф., Заслуж. економіст України, проф. кафедри конституційного та міжнародного права

Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського, Україна

Учасник конференції

Розглядаються деякі тенденції розвитку функцій сучасної держави та державності. Здійснюється аналіз сучасної державності як феномену, юридичної категорії та соціально-політичної реальності. Досліджуються сутність, функції та юридичний механізм реалізації завдань держави в контексті еволюції сучасної державності

Аналізуються теоретико-правові проблеми взаємодії між людиною, громадянським суспільством та державою в контексті еволюції сучасної державності, зокрема питання сутності державної влади та сучасної державності аналізуються через призму соціального призначення держави. Досліджуються принципи взаємодії людини та держави в умовах трансформації сучасної державності.

Виділено особливості еволюції сучасної державності в умовах становлення інститутів ринкової економіки, реалізації еко-гуманістичної доктрини держави та її соціального призначення. Показані особливості функціонування держави та модернізації механізму сучасної держави в контексті становлення громадянського суспільства.

Ключові слова: держава, державність, громадянське суспільство, еволюція державності, функції держави, соціальне призначення держави.

Certain trends in the development of the present-day state's functions and statehood are examined. The analysis of the present-day statehood as a phenomenon, a legal category and a social and political reality is performed. The essence, functions and legal mechanism of realization of the state's tasks in the context of evolution of the present-day statehood are investigated.

Theoretical and legal aspects of interaction between a person, a civil society and the state in the context of the present-day statehood's evolution is analyzed, specifically the subject of the essence of the state power and the modern-day statehood are analyzed from the perspective of the social role of the state. The principles of an interaction between a person and the state under the circumstances of the current statehood transformation are investigated.

The peculiarities of the present-day statehood evolution are highlighted in the context of the formation of market economy institutes, realization of the eco-humanistic doctrine of the state and its social and cultural roles. The peculiarities of the state's functioning and modernization of the present-day state mechanisms in the context of formation of the civil society are demonstrated.

Keywords: state, statehood, civil society, evolution of statehood, state's functions, social role of the state

Сучасний етап розвитку теорії та практики вітчизняного державотворення характеризується проголошенням та реалізацією доктрини соціально-правової та екологічної держави, функціонально орієнтованої на демократичний розвиток усіх суспільно-політичних, господарсько-економічних та соціально-культурних інститутів. При цьому основна мета стратегії і тактики державного будівництва полягає у координації та спрямуванні усіх дій суб'єктів публічної влади та громадянського суспільства на досягнення політичних, правових, економічних та соціальних цілей та цінностей, зафіксованих у конституції держави.

У цілому це є загальноєвропейською тенденцією функціонування суверенних держав. Водночас, на їх формування та розвиток у політичній та економічній сферах безсумнівний вплив мають інтеграційні процеси, які є найважливішим елементом сучасності. Під впливом інтеграційних тенденцій наш світ дедалі швидше рухається в напрямку створення глобальної економіки та інститутів глобального управління. Форми інтеграційних процесів характерні для сучасного світу різні: тимчасові союзи держав, спроби знайти регіональні відповіді на глобальні загрози шляхом гармонізації політики в окремих сферах міждержавної взаємодії тощо.

У вказаному контексті особливого значення набуває адекватне розуміння ролі, сутності, змісту, основних напрямів, видів, форм та засобів регулюючого впливу суверенної держави на розвиток та реформування найважливіших суспільних відносин, насамперед, у сферах захисту прав людини, безпосередньої демократії, організації та діяльності державної влади та місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою, її ролі у та форм участі у міжнародних відносинах та глобальних міждержавних процесах тощо. При цьому слід усвідомлювати, що попри важливість та значення галузевого законодавчого регулювання, формування та діяльність усіх інститутів демократичної, правової, соціальної та екологічної держави знаходиться у безпосередній залежності від сутності та змісту норм конституції, ефективності їх реалізації та охорони.

Щодо сучасної України, то вона переживає серйозні потрясіння, пов'язані не лише з переходом вітчизняної державності від радянської (соціалістичної) епохи до правової, демократичної держави, яка передбачає розвинуте громадянське суспільство, місцеве самоврядування, гарантії прав людини, громадянина, територіальних громад, суспільства тощо. На сучасному етапі це, насамперед, стосується зовнішніх аспектів суверенітету держави, що найбільш виразно проявилось та актуалізувалося в умовах анексії Росією Автономної Республіки Крим та збройної агресії з боку Росії в окремих районах Донецької і Луганської областей, посилення сепаратистських тенденцій, просування проєктів так званої «Новоросії» та самопроголошення у 2014 р. терористичних квазідержавних утворень «Донецька народна республіка» та «Луганська народна республіка», інших дій та процесів, які посягають на засади конституційного ладу, порушують територіальну цілісність та недоторканість кордонів України.

За таких умов вкрай важливого значення набуває послідовне втілення конституційних завдань та цілей, пов'язаних із реалізацією соціально-правового й еко-гуманістичного характеру держави. Завдання створення демократичної, соціальної, правової, екологічної держави та формування громадянського суспільства у сучасному світі сьогодні обумовлює особливу увагу до всіх засобів правового регулювання, а формування суверенної державності об'єктивно вимагає якісних та змістовних змін в стані суспільних відносин та зв'язків у системі координат «людина – громадянське суспільство – держава».

Отже, у складних модернізаційних процесах запозичення, змішування, рецепції різноманітних політико-правових конструкцій та інституцій, постановка питання про специфіку генезису, функціонування та соціального призначення держави як центрального елементу сучасної державності повною мірою відповідає потребам суспільно-політичного розвитку та конституційного будівництва.

Слід констатувати, що дискусії юристів на рівні загальних, таких, що часто-густо претендують на усебічність й універсальність схем та теоретичних конструкцій, подекуди уходять в сторону від юридичної та політичної конкретики, не розкривають сутності, змісту та значення тих глобальних метаморфоз, які відбуваються у вітчизняному державно-правовому просторі та які переживає сучасна державність, як з позиції її організації, так і функціонування й перспективного розвитку.

Тим не менш, у доктрині сучасної державності тривають пошуки такого стану політичної та правової системи, за якого можливо подолати надмірно затягнуте у часі взаємне відчуження інститутів державної влади та громадянського суспільства, людини, соціуму та держави. Не викликає сумніву, що у політичній та правовій сферах має відбутися перехід на новий рівень розуміння специфіки сучасної державно-правової дійсності, а слід, і таких її елементів, як держава, її завдання, принципи, функції, механізм та, природно, й сама державність, яка й досі знаходиться у перехідному стані.

Слід зазначити, що концептуальне осмислення феномену державності, її сутності та змісту, сенсу та цінності, принципів устрою та механізмів ефективного функціонування, ролі та тенденції розвитку є сьогодні одним із найбільш актуальних напрямів комплексного вивчення проблем публічної влади та держави, їх соціального призначення у суспільстві, його керованості, питань удосконалення правового, соціально-політичного, господарсько-економічного та духовно-культурного життя суб'єктів суспільно-політичних відносин у їх взаємозв'язках та взаємодіях.

Сучасна державність – поняття широке, багатоструктурне, яке складається з різних елементів, одним із яких є держава. При цьому державність і держава – поняття, яке не збігаються, їх не можна ототожнювати. Поняття «державність» у категоріальному апараті сучасної юридичної науки виконує ряд гносеологічних, онтологічних та аксіологічних функцій, які розкривають змістовну та формально-юридичну специфіку різних етапів цього процесу в напрямі формування суверенної держави та її інститутів.

Сучасна державність справедливо розглядається як комплексна інтегруюча категорія, яка відображає всю державно-політичну та соціально-правову організацію суспільства як цілісну дійсність, яка охоплює всю сукупність внутрішньоузгоджених, взаємопов'язаних та взаємозалежних, соціально різноманітних державно-політичних, правових (юридичних), адміністративних, суспільно-політичних, соціально-економічних, морально-етичних та інших (так чи інакше пов'язаних з державою та реалізацією її функцій) засобів (явищ), інститутів, взаємовідносин (взаємодій), контактів, зв'язків, взаємозалежностей, за допомогою яких та разом з якими державна влада здійснює регулятивно-організуючий, стабілізуючий, інте-

груючий та активізуючий вплив на суспільні відносини, поведінку людей, а громадяни мають можливість здійснювати через структури громадянського суспільства стримуючий, спрямовуючий, нормотворчий, організаційний, а також обмежуючий вплив на державу та державну владу.

За такого розуміння державності об'єктивно вимагають суттєвої корекції погляди та уявлення щодо функцій держави. Не виправдані надії на стрімке формування ринкових відносин та соціально-правової державності, приводять до усе більшого акцентування уваги на посиленні міцності держави й ефективності її діяльності в різних сферах. Ейфорія першого періоду переходу до ринку в пориві різкого заперечення планового впливу на економіку призвела до переоцінки можливостей ринку. З'ясувалося, що більшість суспільно значимих задач, у тому числі й підтримання ринкової свободи в конкурентних рамках, неможливо вирішити поза державним правовим механізмом. Будь-яка економічна система не може існувати і функціонувати ізольовано від інших сфер громадського життя і державно-політичних інститутів. За будь-якої ринкової моделі виникає питання щодо ролі держави в економіці, підставах і межах припустимого державного втручання до неї. Адже, як свідчить позитивний зарубіжний досвід, ефективний ринок не створюється сам собою, а є, зокрема, продуктом або результатом розумного законодавства, державної політики. Успіх ринкових реформ у вирішальній мірою залежить від державного управління.

В останні роки одним з найбільш дискусійних питань у наукових дослідженнях, пов'язаних з осмисленням сучасних тенденцій і перспектив суспільного розвитку, є майбутнє держави як інституту. Ще у минулому столітті із впевненістю можна було говорити про цілковиту адекватність тогочасним реаліям існуючих на той момент класичних держав-націй як визначальних територіальних одиниць політичної, економічної та культурної взаємодії між народами, основних форм соціальної єдності та узгодженості.

Проте нові реалії – формування єдиного світового ринку, вихід на авансцену світового політичного процесу могутніх транснаціональних структур, зростання глобального громадянського суспільства – зумовлюють необхідність появи та ствердження нових форм державності, які будуть відповідати ступеню транснаціоналізації сучасного світового політичного простору. Події останніх років дають підстави говорити про можливість швидкого поширення кризових явищ, революційних настроїв, своєрідний «експорт» нестабільності з однієї країни певного регіону до інших, стихійне або штучне «перетворення» цілих цивілізацій із непередбачуваними наслідками для світу в цілому.

Об'єктивні причини (на кшталт продовольчої кризи або її реальної, у тому числі військової, загрози) є лише «верхівкою айсбергу». Необхідно, в першу чергу, вказати на невміння реагувати на нові (і також на достатньо старі) глобальні виклики з боку безпосередньо держави як інституту в країнах, що розвиваються. Слід також зауважити, що державні інститути розвинутих країн можуть у будь-який момент виявитися безпорадними під час «зіткнення» з небаченими досі загрозами, що опосередковано доводиться масштабністю проявів світової кризи у багатьох країнах Західної Європи та в Європейському Союзі в цілому як у до певної міри наддержавній структурі.

Означені тенденції об'єктивно та закономірно відображаються на функціях держави, їх сутності, змісті, формах та методах здійснення, історичній ролі, соціальному призначенні тощо. Ми бачимо, що історичне призначення, яке, на думку більшості науковців є одним з неодмінних атрибутів функцій держави, тісно пов'язане із соціальним призначенням держави, яке визначає весь спектр напрямів діяльності держави, надаючи останнім деякі загальні основи. У зв'язку з цим функції держави доцільно розглядати як специфічні прояви, конкретні визначення соціального призначення держави у діяльності її органів.

Соціальне призначення держави – постійна та багато у чому дискусійна проблема філософської та юридичної наукової літератури. Насамперед питання про соціальне призначення держави заслуговує на увагу тому, що без такого аналізу неможливо дати більш-менш об'єктивну оцінку існування держави на усьому її багатовіковому шляху. Адже якщо б держава була б тільки «паразитом на тілі людства», навряд чи людство терпіло б її так довго та навряд чи з'явилися б такі поняття, як патріотизм, символи держави, захист від ворогів, внутрішня мобілізація народу, спрямована на збереження держави у критичні моменти її історії (приклад тому – мобілізація патріотичних зусиль народних мас щодо захисту держави навіть в умовах тоталітарного сталінського режиму під часи фашистської агресії), тощо. Адже абсолютно очевидно, що держава нерідко здійснює заходи, які відповідають інтересам усього суспільства, усіх соціальних груп, усіх верств населення, наприклад, організація будівництва доріг, тобто налагодження шляхів сполучення, боротьба із стихійними лихами, охорона природи, забезпечення безперебійного зв'язку, підтримка громадського порядку, боротьба із злочинністю, підтримка науки, культури, мистецтва, охорони здоров'я тощо.

Даючи характеристику сучасній державі та її функціям, неможливо стверджувати, що вона має таке саме соціальне призначення, як і 200-300 років тому. Соціальна складова у процесі розвитку держави постійно зростає, особливо в епоху науково-технічного прогресу, формування інформаційного суспільства, глобалізації та міждержавної інтеграції.

Водночас варто відмітити наступний парадоксальний факт: у сучасних умовах, коли провідною тенденцією у правознавстві, політології та інших суспільних науках стає прагнення до конкретності, чіткості, змістовності висновків та рекомендацій, продовжує існувати абсолютно ірраціональна, безмістивна, позбавлена наукового змісту конструкція, що представляє соціальне призначення держави як кінцеву його мету. Необхідно усвідомлювати, що немає та не може бути у держави кінцевої мети, оскільки немає кінцевої точки існування суспільства, його розвитку. Може і має бути головна мета, яка характеризує історичну місію держави, її основне призначення, яке робить її незамінним та безумовно необхідним соціальним інститутом, але кінцевою мети немає та бути не може.

Таким чином, погоджуючись з тим, що соціальне призначення є іманентною ознакою держави та її функцій, вважаємо, що соціальне призначення сучасної держави полягає в її різноманітній, широкій діяльності, спрямованій на вирішення завдань, які витікають з необхідності нормального, безконфліктного існування та прогресивного розвитку суспільства. Сучасна держава – соціальний арбітр, орган вирішення загальних справ, організатор багатьох важливих заходів, без здійснення яких не може нормально функціонувати суспільство. Одне з перших місць належить у зв'язку з цим закріпленню та захисту прав людини, екологічній безпеці, технічному прогресу, здоров'ю нації, безконфліктному існуванню суспільства, забезпеченню належного прожиткового мінімуму людей, підтримці науки, культури, освіти, захисту материнства та дитинства.

У цьому аспекті категорії «соціальне призначення» та «функції держави» співвідносяться як телеологічна домінанта, орієнтир, аксіосфера існування держави та засоби, способи, механізми реалізації цього призначення, досягнення цілей розвитку суспільства. Якщо більш уважно розглянути співвідношення соціального призначення держави та її функцій, то, природно, виявляється: державні функції відображають відповідність даної держави своєму соціальному призначенню. Соціальне призначення є предметом віддзеркалення державних функцій, повноти, якості, ефективності їх реалізації. Тут є очевидним співвідношення того, що відображається та відображувача. Тому питання про те, яке з розглядуваних понять є більш широким, а яке більш вузьким, явно у даному випадку буде некоректним. Мова може йти лише про адекватність чи неадекватність відображення.

Категорія «функції держави» є настільки широкою, наскільки є широким завданням щодо забезпечення відповідності

держави своєму соціальному призначенню. Перша не може бути ширше другої. Вони у певному сенсі можуть вважатися адекватними, але у різних іпостасях. У них різні соціальні ролі, призначення, іпостасі. Соціальне призначення у цьому сенсі – мета (предмет відображення), а функції держави – засіб (відображувач).

Тут може бути відзначений і зворотній зв'язок. Точне, чітке, правильне, повністю відповідне дійсним потребам та інтересам суспільства визначення соціального призначення держави є своєрідним стимулом, каталізатором точного визначення каталогу функцій держави та налагодження ефективної роботи щодо їх виконання.

Таким чином, за якістю виконання функцій ми можемо говорити про рівень, ступінь відповідності (або невідповідності) держави своєму соціальному (так саме, як і еко-гуманістичному та економічному) призначенню, ефективності даного типу державності. Та, навпаки, точність визначення цілі (соціального призначення) може певною мірою служити показником якісного рівня функціональних можливостей держави, закладений у неї потенціал розвитку соціально-правової, демократичної та екологічної державності.

ЗОВНІШНІЙ ВПЛИВ ЦЕРКВИ НА ДЕРЖАВНУ ДІЯЛЬНІСТЬ РУСЬКИХ КНЯЗІВ У ЗОВНІШНІХ ВІДНОСИНАХ КИЇВСЬКОЇ РУСИ

Муляр Г.В., канд. істор. наук, викладач

Київський професійно-педагогічний коледж ім. А. Макаренка, Україна

Настюк А.А., канд. юрид. наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та господарського права

Академія праці, соціальних відносин і туризму, Україна

Учасники конференції

The Prince Askold was the first who made the attempt to introduce Christianity into Rus. During the reign of Igor the number of the Christians in Kievan Rus has grown. This is confirmed by the fact that while concluding an agreement citizens of Rus swore to Perun, Volos and Chist as well. The princess Olga also shared the Christian values and tried to introduce Christianity but it was her grandson who finally succeeded to integrate the citizens of Rus to the Christian family.

The article analyses important concerns of research of princely power activity during the reign of Volodymyr the Great. Having examined the activity of princely power the author concluded that the Prince's power was influenced by Byzantine church, which, in turn, was controlled by the Emperor. Thus, during the reign of Volodymyr the Great interrelation of church and princely power began to develop, and educational and social function of princely power was formed on the basis of these relations. The purpose of adoption of Christianity probably intersected with the desire of the Prince to take Byzantine Empire under control.

Thus, in order to integrate into the Christian world and to become its part, he fell into a trap. The Byzantine Empire kept a lid in controlling the election of the metropolitans of Kiev. The Russian church didn't allow the development of closer relations with Rome and first of all defended the Byzantine interests. At the same time we must admit that the spiritual values, implemented by the church, positively influenced development and formation of the Ukrainian nation.

Keywords: princely power, patriarch, metropolitan, bishop, Kievan Rus, emperor

Первая попытка крестить Русь была осуществлена еще князем Аскольдом. В период правления Игоря количество христиан в Киевской Руси росло. Подтверждением этого является то, что русы клялись при заключении договора не только Перуном и Велесом, но и Христом. Княгиня Ольга тоже разделяла христианские ценности и пыталась внедрять христианство, но именно ее внук Владимир смог окончательно и бесповоротно присоединить русов к христианской семье.

В статье освещаются важные проблемные вопросы исследования деятельности княжеской власти в период правления князя Владимира Великого. Исследовав деятельность княжеской власти, автор пришел к выводу, что она подвергалась воздействию Византийской церкви, которая в свою очередь контролировалась императором. В период правления Владимира стала выстраиваться взаимосвязь церкви и княжеской власти и на базе этих отношений сформировалась просветительская и социальная функция княжеской власти. Принятие христианства имело целью желание князя взять под контроль Византийскую империю.

Таким образом, князь, с целью интегрироваться в христианский мир и стать его частью, попал в ловушку. Византийская империя смогла удержать контроль по избранию киевских митрополитов. Русская церковь не позволяла наладить более тесные отношения с Римом и, в первую очередь, отстаивала византийские интересы. Вместе с тем, следует признать, что духовные ценности, которые были внедрены церковью, положительно повлияли на развитие и формирование украинской нации.

Ключевые слова: княжеская власть, патриарх, митрополит, епископ, Киевская Русь, император.

Текст. Перша відома спроба хрестити Русь за підтримки княжої влади була здійснена руським князем Аскольдом. Він поставив собі за мету впровадити християнство із Візантії. Ці події описуються в Никонівському літописі. За відомостями літописця, Аскольд, після поразки від візантійців, вирішив прийняти християнство і попросив, щоб вони направили на Русь архієрея для поширення там православ'я, на що візантійці погодились. Спочатку князь намагався хрестити наближене до себе оточення, але з боку останніх виникло ір в зв'язку з небажанням прийняти нову релігійну доктрину. За літописом, конфлікт далось вирішити архієрею. Він здійснив диво, чим довізачникам силу Бога. Його суть полягала в тому, що кинута в полум'я Біблія не згоріла. Після проведеного дива всі погодились хреститися [1, с. 13].

Отже, при Аскольдові Візантії вперше вдалось проникнути на Русь легально і діяти за підтримки князівської влади. Для цього візантійці і користували християнську церкву. Самецерква могла поліпшити дипломатичні відносини між Руссю і Візантією та припинити напад Русі на північні провінції, і навіть на сам Константинополь. Слід зазначити, що після цих подій Аскольд більше не нападав на Візантію. Отже, початок введення християнства на Русі убезпечив Візантію від нападів з боку Русі.

За візантійсько-російським договором, за князя Ігоря, його представники при укладанні договору клялися не тільки на зброї, а й на хресті [2, с. 60].

У період князювання Ольги та відвідала Константинополь і прийняла там хрещення. Крім того, вона пропонувала своє мусинові Святославу також хреститися, але він відмовився. У науці існує дві точки зору що до місця хрещення Ольги. В